

Ved administration af råstofloven er der ikke sikret en særlig ret til, at gravehullerne kan fyldes op med ren jord. Vilkåret om ren jord er fastsat for at understøtte, at deponering af forurenede materialer og stoffer forudsætter en tilladelse efter miljøbeskyttelseslovgivningen. Det generelle forbud må derfor som udgangspunkt betragtes som en generel regulering, der ikke er erstatningspådragende, uanset at nogle råstofvindere modtager en vis betaling for modtagelsen af jorden udefra.

Da der imidlertid kan eksistere privatretlige aftaler, der direkte eller indirekte forpligter til at tilføre ejendommen jord, foreslås det samtidig, at amtsrådet kan dispensere fra forbuddet.

De kontrakter, der kan være tale om, kan eksempelvis være en forpligtelse i en lejekontrakt mellem råstofvindere og grundejeren om, at lejeren efter afsluttet råstofgravning skal aflevere gravearealet i en nærmere fastsat tilstand. Såfremt det i kontrakten er fastsat, at ejendommen skal reetableres til landbrugsmæssig anvendelse, vil dette næppe i sig selv medføre en pligt til at tilføre jord til ejendommen, idet reetableringen vil kunne foregå på anden måde. Der vil dog altid skulle ske en konkret vurdering af aftaleforholdet, hvori tillige indgår, at råstoffilladelsen incl. dennes vilkår for efterbehandling er bindende for såvel grundejer som bruger af ejendommen, jf. råstoflovens § 10, stk. 2.

Der kan også være tale om kontrakter mellem råstofvindere og en anlægsentreprenør, der aftager råstoffer fra råstofgraven. Sådanne kontrakter vil typisk være knyttet til gennemførelsen af et konkret anlægsarbejde og vil derfor normalt være kortvarige.

Uanset der ikke foreligger aftaler m.v. om tilførsel af jord, kan der forekomme andre situationer, hvor forbuddet griber ind i berettigede forventninger om den fremtidige udnyttelse af ejendommen med økonomiske tab til følge. Også i sådanne situationer foreslås der indført en dispensationsadgang. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 20 a, stk. 3.

Amtsrådets afgørelse i en dispensationssag vil kunne påklages til Miljøstyrelsen. I sidste ende kan spørgsmålet indbringes for domstolene. Det vil ligeledes være op til domstolene at vurdere, hvorvidt et forbud rammer økonomisk så intensivt, at indgrebet er ekspropriativt og dermed erstatningspådragende.

Herudover indeholder lovforslaget en bestemmelse, der skal hindre, at der indgås længerevarende aftaler eller kontrakter efter lovforslagets fremsættelse, således at den hurtigst mulige virkeliggørelse af forbuddet sikres. Bestemmelsen omfatter også aftaler/kontrakter vedrørende råstofgrave, der ligger uden for områder med særlige drikkevandsinteresser for

ikke at skabe hindringer for en senere regulering af også disse råstofgrave.

Desuden indeholder lovforslaget en hjemmel for ministeren til at fastsætte nærmere regler om egenkontrol med jord, der deponeres i nuværende eller tidligere råstofgrave. Denne hjemmel omfatter adgang til at fastsætte regler vedrørende råstofgrave såvel inden for som uden for områder med særlige drikkevandsinteresser med henblik på i højere grad end i dag at sikre, at jord, der deponeres, er i overensstemmelse med miljøbeskyttelseslovens regler og konkrete vilkår i råstoffilladelser. Hjemlen vil således også kunne tænkes anvendt til at sikre en egenkontrol i de situationer, hvor et forbud inden for områder med særlige drikkevandsinteresser først træder i kraft senere som følge af bestående kontrakter, der forudsætter tilførsel af jord. En udnyttelse af hjemlen forudsætter, at der kan anvendes analyse- og prøvetagningsmetoder, der står i rimeligt forhold til miljøproblemet, samt at der fastlægges kriterier/grænseværdier for deponering af forurenede jord.

Forbuddet vil have betydning for den efterbehandling, der kan foretages efter endt råstofgravning. I de senere år er det imidlertid kun ca. 1/3 af råstofgravene, der rent faktisk modtager fyldjord. Allerede i dag vil det således være undtagelsen, at en råstofgrav fyldes op til det naturlige terræn. Efterhandlede råstofgrave vil derfor normalt fremstå som nye dale, lavninger eller ligefrem huller i landskabet og ofte som nye søer. Det må forventes, at mulighederne for intensiv landbrugsdrift ikke vil blive påvirket i væsentligt omfang. Nogle skråningsarealer vil dog landbrugsmæssigt kun kunne anvendes til ekstensivt landbrug, til naturområder, skov o.lign., men stadig anvendelser, der ligger inden for landbrugslovens bestemmelser om dyrkningspligt.

Skov- og Naturstyrelsen har ladet udarbejde en rapport, »Efterbehandling uden brug af returjord. Konsekvenser og muligheder«, der nærmere belyser de forskellige problemstillinger.

En følge af lovforslaget må forventes at blive, at en del af den fyldjord, der i dag deponeres i råstofgrave, der omfattes af forbuddet, i stedet vil blive deponeret i andre råstofgrave. Jordforureningsudvalget har påpeget, at der generelt er behov for en styrkelse af styringen med bortskaffelse og genanvendelse af jord. Denne forudsatte styrkelse, der naturligvis også omfatter fyldjord i andre råstofgrave, vil indgå i det lovforslag, som i efteråret 1997 ventes fremsat som et samlet lovforslag om forurenede jord til opfølgning af udvalgets betænkning.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.